

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Тези I-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених
(Дрогобич, 21–22 листопада 2013 року)

Дрогобич
Посвіт
2013

ПЕРЕДМОВА

Шановні читачі! В основі запропонованого вашій увазі збірника – матеріали І-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи», проведеної Радою молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка 21–22 листопада 2013 року.

Панорамність проблематики конференції дала можливість молодим науковцям різних галузей обговорити актуальні тенденції розвитку природничих (математика та інформативні технології, фізика, хімія), біологічних, економічних, юридичних, історичних, філологічних, суспільних (соціологія, філософія, педагогіка, психологія) наук, мистецтвознавства, фізичної культури і спорту.

Більшість учасників конференції – професорсько-викладацький склад, аспіранти та магістранти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серед гостей конференції – молоді науковці з численних наукових інституцій та навчальних закладів, зокрема Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, Ужгородського національного університету, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Гданської гуманітарної вищої школи (Польща), Університету імені Марії Склодовської-Кюрі (Польща), Полонійної академії у Ченстохові (Польща) та ін.

Плеяда молодих дослідників гідно презентує свої напрацювання, які стануть цінним здобутком науки.

Бажаємо талановитій молоді нових наукових звершень, цікавих ідей, визнання їхньої праці не лише на вітчизняній, але й світовій арені.

*Проректор з науково-педагогічної роботи
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка,
доктор педагогічних наук, професор,
Пантюк Микола Павлович*

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 12 від 17 жовтня 2013 року)*

УДК 37.014.542.001(08)
ББК 74.04443
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Тези І-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 21–22 листопада 2013 року) / Редактори-упорядники: В. Ільницький, А. Душний, І. Зимова. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 328 с.

Видання містить тези доповідей І-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, психологічних, природничих та економічних наук, біології, екології, охорони навколишнього середовища, соціології. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

Головний редактор

Пантюк М.П. – доктор педагогічних наук, професор.

Заступники головного редактора

Ільницький В.І. – кандидат історичних наук, доцент (співредактор); **Душний А.І.** – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти (співредактор); **Зимова І.М.** – доктор філологічних наук, професор (співредактор).

Редакційна колегія:

Борщевський М.Й. – доктор психологічних наук, професор, член кореспондент НАПН України; **Борщевський В.Т.** – доктор історичних наук; **Брицка І.В.** – викладач кафедри екології; **Бурда А.І.** – кандидат економічних наук, доцент; **Давидов М.А.** – доктор мистецтвознавства, професор, академік Міжнародної академії інформативної, заслужений діяч мистецтв України; **Дмитрів І.І.** – кандидат філологічних наук, доцент (в.д. секретар); **Добрянський І.А.** – доктор педагогічних наук, професор; **Жигайло О.О.** – кандидат психологічних наук, доцент; **Жовтані Р.Я.** – кандидат філологічних наук, доцент; **Зимова М.І.** – доктор педагогічних наук, професор; **Іванюшин П.В.** – доктор історичних наук, професор; **Квас О.В.** – доктор фізико-математичних наук; **Литвин М.Р.** – доктор історичних наук, професор; **Лешко Р.Я.** – доктор філологічних наук, доцент; **Кемінь В.П.** – доктор педагогічних наук, професор; **Мельник Ю.Є.** – кандидат фізико-математичних наук; **Литвин М.Р.** – доктор історичних наук, професор; **Москалець В.П.** – доктор психологічних наук, професор; **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор; **Пагула М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент; **Палінчак М.М.** – кандидат історичних наук, професор; **Сабат Г.П.** – доктор філологічних наук, професор; **Савчин М.В.** – доктор психологічних наук, професор; **Сейко Н.А.** – доктор педагогічних наук, професор; **Сенік Л.Т.** – доктор філологічних наук, професор; **Сенкевич Д.** – магістр, кандидат Полонійної Академії у Ченстохові (Польща); **Сеньків М.В.** – доктор історичних наук, професор; **Сергієвич В.І.** – доктор історичних наук, професор; **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент; **Тельвак В.В.** – доктор історичних наук, професор; **Футала В.П.** – доктор історичних наук, професор; **Хавула Р.М.** – викладач; **Циковська Е.Д.** – доктор філологічних наук, професор; **Ячулак Г.Б.** – викладач.

Рецензенти:

Скотна Надія Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завдувач кафедри практичної психології, ректор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.
Падалька Галина Микитівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри фортепіанного виконавства та художньої культури Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова.
Астаф'єв Олександр Григорович – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури, компаративістики і літературної творчості Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ISBN 978-966-2763-88-1

© В. Ільницький, А. Душний, І. Зимова, 2013.
© Посвіт, 2013.

суспільно-політичного та культурного характеру («Учень диявола», «Цезар і Клеопатра», «Пігмаліон», «Візок з яблуками»). У його п'єсах вони окреслюють передусім аномальні, алогічні аспекти життя суспільства, в якому явища та поняття нерідко мають дисонансний зміст. Завдяки майстерності митця комедія парадоксальних ідей стала однією зі стрижневих у жанровій системі драми ХХ ст. Переважання таких інтерпретативних форм, як небелиця, притча, жарт, сон і передусім «дискусійний» елемент, – усе це вираження реалізму у драмі Б. Шоу. У творах Б. Шоу істотно місце відведене а) фантастичним умовностям, б) ірреальному поєднанню комічних і трагічних елементів, в) неочікуваним поворотам фабули, г) змішуванню стандартної драматичної моделі з пародійною манерою, д) створенню образів фантастичних персонажів (скам'янілі постаї, статуї).

Тематичні та формальні інновації драматургії Б. Шоу нерозривні від соціальних традицій, що зумовили становлення Б. Шоу як митця [2, 237]. Його п'єси увиразнювали потребу деконструювати застосування мови на рівні маніфесту у шаблонних структурах драматичних жанрів. Звернення до драматургічної форми дає можливість Б. Шоу висвітлити характер персонажів на тлі зображення картин соціального життя, а ширше – розкрити сутність конфліктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Denninghaus F. Die dramatische Konzeption George Bernard Shaws : Untersuchungen zur Struktur der Bühnengestalten und zum Aufbau der Figuren in den Stücken Shaws / Friedhelm Denninghaus. – Stuttgart-Berlin-Köln-Mainz : Kohlhammer, 1971. – 280 S.
2. Graham P. Shaw Shadows : Rereading the Text of Bernard Shaw / Peter Graham. – Gainesville : University Press of Florida, 2004. – 316 p.

Руслана ЖОВТАНИ,
м. Ужгород

НІМЕЦЬКОМОВНА МАЛА ПРОЗА 1933 – 1945 рр.: ХУДОЖНІ МОДЕЛІ СПРИЙНЯТТЯ ДІЙСНОСТІ

Системне вивчення німецькомовного письменства ХХ ст. за сучасних умов вимагає уточнення щодо сформованих наукових схем висвітлення його історії. Це стосується, зокрема, ролі літератури у вигнанні, яка тривалий час залишалася другорядним об'єктом історико-літературних

досліджень. Врахування творчих здобутків авторів, які жили й творили в еміграції, дає можливість вибудувати інтегральну картину мистецьких досягнень німецькомовного культурного простору.

Упродовж 1933 – 1945 рр. ціла низка німецькомовних письменників була змушена адаптуватися до розмаїтих суспільно-політичних і культурних систем в ролі емігрантів. «У зв'язку з неможливістю активно протистояти антигуманному режимові, – слушно наголосив І. Зимомря, – вирішили віднайти зруйновані моральні цінності й перекодувати узагальнені критерії життя за межами Батьківщини Гюнтер Андерс, Еліас Канетті, Альфред Полгар, Франц Теодор Чокор, Еріх Фрід, Одон фон Горват, Оскар Кокошка, Франц Верфел. Вони не примкнули до – певною мірою – конформістської позиції, пасивної бездіяльності у «внутрішній еміграції», яку сприйняли, для прикладу, Гайміто фон Додерер, Рудольф Байр, Ріхард Біллінгер, Алоїс Брандштеттер, Гертруд Фуссенеггер, Альберт Паріс Гютерсло, Макс Мелл чи Франц Набл» [1, 216]. Цей процес не відбувався без ускладнень. Повноцінній самореалізації літераторів-емігрантів стояла на заваді криза ідентичності («Identitätskrise»), яка зумовлювала появу нових моделей сприйняття дійсності у екзистенційній кризовій ситуації [2, 48]. З іншого боку, у прагненні віднайти точки орієнтування у навколишньому світі письменники – тією чи іншою мірою – інтегрувалися у соціокультурний простір країн, де знайшли собі притулок. Так, тільки до США емігрували такі митці, як Томас і Гайнріх Манни, Ліон Фойхтвангер, Франц Верфель, Бертольд Брехт та ін. Власне, ступінь інтеграції творить вододіл між поняттями «еміграція» («Emigration») та «вигнання, екзил» («Exil»). Адже письменникам в екзилі (Б. Брехт, Г. Брех, Л. Фойхтвангер, Б. Франк, Е. Е. Кіш, Е. М. Ремарк, Л. Ренн, А. Зетерс, Ф. Верфел, А. Цвайг) значно важче давалося взаємозближення й утворення взаємозв'язків з інонаціональним середовищем. У цьому плані суттєву роль у налагодженні емігрантського повсякдення відіграла діяльність екстериторіальних центрів німецькомовного ареалу, що мали місце у Парижі, Лондоні, Амстердамі, Стокгольмі, Цюриху, Празі, Москві, Нью-Йорку, Мехіко.

Осмилення специфіки літературного процесу першої половини ХХ ст. у німецькомовних країнах неможливе без вивчення творчості літераторів-емігрантів. Хоча вони й творили в ізоляції, але їм вдалося уникати повному духовного відриву від національних культурних просторів.

Як показав аналіз, особливості художніх моделей сприйняття дійсності у німецькомовній малій прозі 1933 – 1945 рр. істотною мірою визначалися підвищеною увагою до індивідуального суб'єктивно-ліричного начала і посиленням автобіографічної складової наративу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зіморя І. Австрійська мала проза XX століття : художня світобудова / Іван Зіморя. – Дрогобич-Тернопіль : Посвіт, 2011. – 396 с.
2. Möller H. Die Emigration aus dem nationalsozialistischen Deutschland : Ursachen, Phasen und Formen / Horst Möller // Deutsche Publizistik im Exil 1933 bis 1945 : Personen – Positionen – Perspektiven : [Hrsg. von M. Behmer]. – Münster-Hamburg-London, 2000. – S. 46–57.

Іван ЗИМОРЯ,
м. Дрогобич-Ужгород

АВСТРІЙСЬКА МАЛА ПРОЗА: РОЗМАЙТТЯ ІДЕЙНО-ЕСТЕТИЧНИХ ШУКАНЬ

Об'єктивно плідне вивчення австрійської літератури, а ширше – духовного життя австрійського народу з фонові сфери впливу німецької культури, припало на другу половину XX ст. Це пояснюється тривалим ускладненням розгортання природної, а не деструктивної релігії. Остання супроводжувалася й певною мірою супроводжується й досі від'ємною дією системи інгібування [2, 432–442]. До її визначальних ознак слід віднести складний суспільно-історичний досвід державотворення й самовизначення, що позначилося на формуванні моделей культурного розвитку упродовж XIX – XX століть, спільний мовний та інформаційний простір з Німеччиною, а також поліетнічність духовного генофонду. Тут має місце такий літературний трансфер, для якого характерною є дієвість впливу міфологізації, а відтак – на відстані часу – деміфологізації. В історичному зрізі це явище зумовило закономірну акумуляцію стійких стереотипів і міфів. За таких умов неодмінною складовою літературного дискурсу постає ревізія рецептивних концептів. Специфічного ритму для розгортання руйнації рецептивних штампів надають численні праці з історії німецькомовного художнього ареалу. Такому відрізненню суголосні антологічні видання. А вже укладачі (Б. ф. Візе, Г. Кестен, Г. Курц, Г. Перец, Ф. Праці, Г. Фассел) нерідко розміщують зразки прози чільних представників австрійської літератури (А. Штіфтера, К. Е. Франкоз, А. Шніцлера, Густав Майрінк, Г. ф. Гофманнсталь, Р. Музіль, Ш. Цвайг, Ф. Кафка, Й. Рот, І. Айхінгер, І. Бахманн) під однозначно некоректним гаслом «німецька література». Тому деміфологізація різних референцій, власне, задля послідовної змі-

ни аналогічних явищ вимагає поступового впровадження зрозумілих понятійних блоків, у тім числі стосовно генологічної парадигми та проблеми рецепції австрійської малої прози [1, 25].

Генологічний парадигми австрійської малої прози XX ст. притаманна діалогічна природа, тобто здатність постійно актуалізувати свою сутність і формувати нові жанрові трансформації. Це відповідало прагненню творців малої епічної форми виробляти художні стратегії, що співпадали б з очікуваними реципієнтами. Тому жанрові модифікації австрійської малої прози позначені рухливістю, динамічністю й історичною мінливістю структури. Водночас вони більшою мірою, ніж аналогічні зразки в інших німецькомовних літературах, перебувають у залежності від культурно-історичної традиції попередніх епох. Особливо це стосується впливу новелістики Ф. Грільпарцера, А. Штіфтера, А. Шніцлера, Ф. Кафки.

Стан вивчення еволюції взаємозв'язків письменства, означеного німецькомовним культурним простором, не втрачає актуального звучання й змістового наповнення за сучасних умов розвитку літературознавства як в Україні, так і за рубежем. Йдеться про особливий ідейно-естетичний феномен у системі регіональної та глобальної духовної інтеграції німецької, австрійської та швейцарської літератур. Ця інтеграція охоплює – тією чи іншою мірою – духовні надбання народів як Східної, Центральної, Західної Європи, так і світу загалом. При цьому важливим є простеження якостей загального та одиничного, а саме у процесі структурування художньо-естетичного дискурсу відповідних національних літературних систем з погляду на перспективу набуття ними нових можливостей розвитку на зламі XX – початку XXI століть. Така організація художньої творчості забезпечує єдність форми та змісту. Звідси – необхідність активізації розкриття конкретних аспектів проблеми літературних зв'язків з проєкцією на контекст, а також на специфіку наступних максимумів: поезику жанру, типологію творчого методу, стильову виразальність. Сюди належать також особливості творення макро- й мікרוструктури тканини тексту короткої епічної форми. Остання дає можливість чітко відобразити динаміку естетичних перетворень, що позначились на поступі європейської художньої думки у XX ст.

Взаємодію літератур, як правило, характеризують різні прояви результатів взаємообміну, у тім числі запозичення, наслідування, образні аналогії, стилізація, перекладні рішення. Усі ці форми мають істотне значення для обопільного зближення художнього досвіду, оновлення й подальшого розвитку традицій, поповнення арсеналу словесно-зображальних засобів різномовних творів, розширення ідейно-тематичних рамок національних літературних систем. Разом з тим у складному процесі взаємодії та вза-